

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 154g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 6 și 70 din Codul
contravențional
(*calomnia*)

CHIȘINĂU
19 ianuarie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 30 septembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 ianuarie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 6 și 70 din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl Igor Hlopețchi, parte în dosarul nr. 4r-511/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău (format din dnii Ion Bulhac, Ghenadie Morozan și Ghenadie Lîsîi), pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o hotărâre din 24 ianuarie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a anulat un proces-verbal cu privire la contravenția de calomnie, prevăzută de articolul 70 din Codul contravențional, în care dl Igor Hlopețchi avea calitatea de contravenient. Victima contravenției a contestat cu recurs hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

4. În cadrul examinării recursului, dl Igor Hlopețchi a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 6 și 70 din Codul contravențional.

5. Printr-o încheiere din 20 septembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 21 Prezumpția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 6 Principiul egalității în fața legii

„(1) Persoanele care au săvârșit contravenții sunt egale în fața legii și a autorităților publice și sunt supuse răspunderii contravenționale fără deosebire de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, apartenență politică, avere, origine socială sau de orice altă situație.

(2) Conform prevederilor Constituției, ale altor legi și/sau ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, anumite categorii de persoane pot beneficia de condiții speciale de urmărire contravențională sau de garanția de a nu fi supuse urmăririi și răspunderii contravenționale.”

Articolul 70 Calomnia

„(1) Calomnia, adică răspândirea cu bună știință a unor informații mincinoase ce defăimează o altă persoană,

se sancționează cu amendă de la 48 la 72 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore, cu amendă de la 72 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Aceeași acțiune însoțită de învinuirea în săvârșirea unei infracțiuni

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de

răspundere cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 6 luni la un an.

(3) Fapta prevăzută la alin.(1) și (2), săvârșită din motive de prejudecată,

se sancționează cu amendă de la 72 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 30 la 60 de ore, sau cu arest contravențional de până la 15 zile, cu amendă de la 180 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 6 luni la un an.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției menționează că legislatorul a reglementat deopotrivă remedii civile (*e.g.* Codul civil și Legea cu privire la libertatea de exprimare) și penale (*e.g.* articolul 70 din Codul contravențional) în vederea apărării onoarei, reputației și demnității. Potrivit autorului excepției, dată fiind existența unor remedii civile mai puțin intruzive la care pot apela victimele calomniei, articolul 70 din Codul contravențional, care sancționează contravenția de calomnie, este neconstituțional.

9. Autorul excepției consideră că articolul 70 din Codul contravențional contravine articolelor 4, 21, 22 și 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

13. Curtea constată că, deși în cererea autorului excepției și în încheierea de admitere a ridicării excepției se menționează articolele 6 și 70 din Codul contravențional, în motivarea excepției, autorul s-a referit doar la prevederile articolului 70 din Cod. Curtea nu poate efectua controlul constituționalității unei norme legale în lipsa avansării vreunei critici de neconstituționalitate. Din acest motiv, Curtea reține spre examinare doar articolul 70 din Codul contravențional. Prevederile acestui articol nu au mai constituit obiect al controlului de constituționalitate.

14. Curtea a stabilit, în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate și faptul ca prevederile contestate să fie aplicate la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect un recurs împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost anulat un proces-verbal cu privire la contravenția de calomnie, prevăzută de articolul 70 din Codul contravențional. Astfel, Curtea admite că articolul 70 din Codul contravențional ar putea fi aplicat în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Autorul excepției a susținut că reglementarea contravenției de calomnie contravine articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 22 [*neretroactivitatea legii*] și 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] din Constituție, dată fiind existența unor remedii civile de apărare a onoarei, a reputației și a demnității.

17. Referitor la incidența articolului 4 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a subliniat că acesta comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat pentru controlul constituționalității (a se vedea HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26).

18. Cu privire la principiul prezumției nevinovăției, garantat de articolul 21 din Constituție, Curtea reține că din conținutul normei contestate nu rezultă vreo prezumție cu privire la vinovăția persoanelor învinuite de calomnie. Dimpotrivă, potrivit articolului 375 din Codul contravențional, orice persoană acuzată de comiterea unei contravenții se consideră nevinovată atât timp cât vinovăția sa nu este dovedită în modul prevăzut de lege. Prin urmare, articolul 21 din Constituție nu este incident în prezenta cauză.

19. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 22 și 23 din Constituție, care garantează principiul *nulla poena sine lege, nullum crimen sine lege* și posibilitatea fiecărei persoane de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, îi conferă Curții competența examinării conformității legilor penale cu exigențele accesibilității și previzibilității (a se vedea HCC nr. 25 din 12 august 2021, §§ 43, 46). Curtea constată că, deși autorul excepției a susținut că nomele constituționale care se referă la exigențele calității legii penale sunt încălcate, acesta nu a formulat vreo critică în acest sens, ci a menționat că există remedii civile, mai puțin intruzive în exercitarea libertății de exprimare, de care pot face uz victimele calomniei.

20. Deși aceste constatări ar putea fi suficiente pentru a declara sesizarea inadmisibilă, pentru consolidarea raționamentelor sale, Curtea menționează următoarele.

21. Având în vedere marja de apreciere de care dispun statele pe baza articolului 10 din Convenția Europeană, stabilirea răspunderii penale pentru calomnie nu este, *per se*, disproporționată în raport cu scopul urmărit (*Lindon, Otchakovsky-Laurens și July v. Franța* [MC], 22 octombrie 2007, § 59). Autoritățile naționale trebuie să asigure un echilibru corect între libertatea de exprimare și dreptul la reputație al altor persoane. Dreptul la respectarea reputației reclamă adoptarea de către stat a unor măsuri pozitive adecvate (*Cumpănă și Mazăre v. România* [MC], 17 decembrie 2004, §§ 91, 113).

22. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că nu poate efectua un control de constituționalitate în privința unei infracțiuni din perspectiva principiului *ultima ratio*, analizând existența unor măsuri alternative non-penale. Ea nu se află în poziția de a elabora studii empirice în această privință. Pot exista opinii diferite sub aspect criminologic, însă nu ține de rolul Curții să o favorizeze pe

una dintre ele în detrimentul celorlalte. Politica penală a statului reprezintă o competență rezervată Parlamentului (articolul 72 alin. (3) lit. n) din Constituție). În acest sens, Parlamentul se bucură de o marjă discreționară la elaborarea politicii penale naționale, în particular atunci când decide dacă o conduită trebuie incriminată sau dacă unele fapte trebuie sancționate penal. Din perspectiva principiului *ultima ratio*, Curtea Constituțională poate interveni doar atunci când efectuează, odată sesizată, testul proporționalității limitelor pedepsei (DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, §§ 70-73).

23. În acest context, Curtea observă că autorul excepției nu a prezentat argumente referitoare la caracterul disproporționat al limitelor pedepsei stabilite pentru contravenția de calomnie.

24. Reglementarea paralelă a răspunderii civile și penale (*lato sensu*) pentru un comportament, inclusiv pentru fapta de calomnie, reprezintă o practică uzuală. În timp ce răspunderea penală urmărește un scop punitiv și preventiv, cea civilă urmărește un scop compensatoriu, de reparare a prejudiciului provocat prin fapta incriminată. *Ad absurdum*, dacă ar da curs argumentelor autorului excepției, Curtea ar trebui să declare neconstituționale toate infracțiunile și contravențiile care produc prejudicii materiale sau morale, dată fiind posibilitatea înaintării unor acțiuni civile pe baza normelor care reglementează răspunderea civilă delictuală.

25. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 6 și 70 din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl Igor Hlopețchi, parte în dosarul nr. 4r-511/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 19 ianuarie 2023

DCC nr. 3

Dosarul nr. 154g/2022